

Kommunal- og regionaldepartementet

Postboks 8112 Dep
0032 OSLO

Områdene kommunal, justis og samfunnssikkerhet

Deres ref.:

Vår ref.: 2007/11766 330 ARA

Vår dato: 25.01.2008

Sørheimutvalget - Inntektssystemet for kommunene - Høringsuttalelse

Fylkesmannen i Østfold vil med dette brev avgi uttalelse til Sørheim-utvalgets forslag til endringer i inntektssystemet for kommunene. Utvalget presenterte sin rapport "*Forslag til forbedring av overføringssystemet for kommunene*" 26. oktober 2007. Våre anbefalinger og kommentarer til utvalgets forslag følger nedenfor:

Skatteandel

Kommunesektorens frie inntekter utgjør omlag 70 % av de totale inntektene. Utvalget foreslår at skatteandelen av kommunesektorens totale inntekter bør være ca 50 %. En økning av skatteandelen de senere år har medført en reduksjon i rammetilskuddet, hvor hensynet til lokal forankring av inntektene har veid tyngre enn forutsigbarhet og stabilitet i inntektsrammene. Med unntak av et par kommuner ligger de fleste av kommunene i Østfold til dels langt under landsgjennomsnittet i skatteinntekter, noe som gjør disse kommunene taper på en høyere skatteandel i forhold til om inntektene gis pr innbygger gjennom rammetilskuddet. Ut fra et perspektiv om likeverdig velferdstilbud for innbyggerne i den enkelte av landets kommuner, vil en høyere rammetilskuddsandel støtte oppunder dette.

Selskapsskatt

Hovedargumentet for tilbakeføring av en andel av selskapsskatten var begrunnet med insentiver for lokalpolitikere til å drive næringsutvikling. Utvalgets flertall anbefaler at selskapsskatten avvikles som kommunal inntekt og at den andelen av skatten som selskapsskatten utgjør i dag, legges på skatt fra personlige skattytere. Dette begrunnes med at selskapsskatten er lite stabil og forutsigbar og at den varierer mye mellom kommunene. Vi støtter utvalgets flertall som anbefaler at selskapsskatten avvikles som kommunal inntekt. For samtlige kommuner i Østfold er det positivt med en avvikling av selskapsskatten.

Inntektsutjevning

Utvalgets anbefaling om å øke den symmetriske inntektsutjevningen fra 55 prosent til 60 prosent støttes fordi det gir skattesvake kommuner et høyere inntektsnivå og et bedre velferdstilbud til innbyggerne. Som beskrevet under punktet om skatteandel er de aller fleste av kommunene i Østfold skattesvake, så det vil derfor ha en positiv betydning for disse kommunene. Det er verd å merke seg at bla utvalgets leder og flere fylker anbefaler en symmetrisk inntektsutjevning som løftes opp til 75 prosent, noe som vil bety at kommunenes økonomiske evne til å tilby velferdstjenester i større grad jevnes ut. For Østfold vil en utjevning fra 60 prosent til 75 prosent bety en ytterligere styrking av inntektene.

Distriktpolitisk tilskudd

Den delen av rammetilskuddet som gjelder Nord-Norge tilskuddet, regionaltilskuddet og deler av skjønnsrammen har med regional- og distriktpolitiske hensyn å gjøre. For små kommuner og kommuner i Nord Norge skal derfor inntektssystemet sørge for å gi ekstra tilskudd, for at disse kommunene skal kunne gi et bedre utbygd tjenestetilbud sammenlignet med andre kommuner. Utvalgets flertall anbefaler at dagens regionalpolitiske tilskudd i inntektssystemet samles til et nytt distriktpolitisk tilskudd. Kriteriene for fordeling av det nye tilskuddet kobles til det distriktpolitiske virkeområdet. Utvalget mener at små kommuner som faller utenfor det distriktpolitiske virkeområdet, eventuelt bør gis skjønnsmidler. I Østfold er det to kommuner som vil tape på innføring av et distriktpolitisk tilskudd, Rømskog og Aremark. Vi støtter innføringen av det distriktpolitiske tilskuddet, noe som i hovedsak vil medføre en samling av ulike regional tilskudd til et tilskudd som ivaretar regional og distriktpolitiske hensyn. Imidlertid vil det være viktig å opprettholde en relativt stor del av skjønnsrammen for blant annet å kompensere kommuner som taper på innføring av det distriktpolitiske tilskuddet, midler gjennom det ordinære skjønnsstilskuddet, jf pkt om skjønnsmidler.

Befolkningsoppdatering og vekst

Fra 2003 ble beregningen av innbyggertilskuddet lagt om, fra 01.07 i budsjettåret før til 01.01 i budsjettåret. Begrunnelsen for omleggingen var knyttet til at kommuner med befolkningsvekst skulle gis en raskere kompensasjon for nye innbyggere. Utvalget anbefaler å opprettholde oppdateringen av innbyggertallet ved beregningen av inntektsutjevningen, noe som vil gi vekstkommuner raskere kompensasjon for nye innbyggere. Ved beregning av utgiftsutjevning og innbyggertilskudd foreslår utvalget å benytte folketall pr 01.07. i budsjettåret før i stedet for dagens oppdatering pr 01.01. i budsjettåret.

Utvalget foreslår at det innføres en egen vekstkompensasjon i inntektssystemet. Denne kompensasjonen vil gjelde for kommuner som har hatt en befolkningsvekst som er høyere enn det doble av veksten på landsbasis i gjennomsnitt de siste tre årene, og som har lavere skatteinntekter enn 140% av landsgjennomsnittet de siste tre årene. Utvalget har foreslått et beløp på kr 50.000,- pr ny innbygger utover vekstgrensen. Pr i dag vil det bare være Hvaler kommune som vil kunne motta en slik vekstkompensasjon. For øvrig må alle kommunene være med på å finansiere vekstkompensasjonen, for Østfold utgjør dette ca 7,5 millioner kr. Vi støtter forslaget om et eget veksttilskudd, med trekk gjennom innbyggertilskuddet for den enkelte kommune for å finansiere kompensasjonen, i stedet for at midlene tas fra skjønnsrammen.

Skjønnsmidler

Skjønnsmidlene er ment til å dekke opp lokale forhold som ikke i tiltrekkelig grad fanges opp gjennom rammetilskuddet. I tillegg er de et virkemiddel for å kunne håndtere en kommunes uforutsette utgifter som kan oppstå i løpet av budsjettåret, samt å kunne bidra til kommunale og interkommunale omstillings- og utviklingsprosjekter. Størstedelen av skjønnsmidlene fordeles på fylkesvise rammer av Kommunal- og regionaldepartementet, hvor fylkesmennene deretter fordeler denne rammen på fylkets kommuner. Utvalgets anbefaling er å redusere skjønnsrammen ved å overføre midler til det nye distriktpolitiske tilskuddet, veksttilskuddet og som kompensasjon for endringer i inntektssystemet i perioden 2002 – 2006. Utvalget mener at en reduksjon i skjønnsmidlene og en styrking av de faste tilskuddene er et skritt i riktig retning for et mer rettferdig inntektssystem. Fylkesmennene har omfattende og god tverrfaglig kunnskap om den enkelte kommune, en kunnskap som er viktig for å kunne bistå og veilede kommunene på best mulig måte. Bruk av skjønnsmidler er et aktivt virkemiddel for akutte situasjoner som kan oppstå i kommunene. I tillegg er det viktig at det finnes midler som brukes for å stimulere til fornying og utvikling i kommunene. Vi støtter for øvrig anbefalingen om å foreta en opprydding i skjønnsrammen.

Overgangsordningen

Utvalget foreslår en ny overgangsordning lagt opp som en helhetlig inntektsgarantiordning (INGAR). Det vi si at kommuner som får en endring i rammetilskuddet som er 300,- lavere pr innbygger enn den generelle endringen i rammetilskuddet på landsbasis. Tilskuddet finansieres ved at alle landets kommuner trekkes et like stort beløp pr innbygger. Vi slutter oss til forslaget om en ny og enklere overgangsordning som i større grad gir forutsigbarhet for mindre inntekter, og at dette skjer i et håndterbart tempo.

Likeverdig tjenestetilbud

I hovedsak synes vi utvalgets anbefalinger vil gi et mer likeverdig tjenestetilbud for landets innbyggere sammenlignet med dagens overføringssystem. Imidlertid er vi av den oppfatning at dette bare vil være et skritt i riktig retning og ikke bidra til å utjevne inntektsforskjellene i den grad som vi anser nødvendig, for å kunne tilby innbyggerne tjenester av tilnærmet samme kvalitet og omfang uavhengig av bosted. I den sammenheng er det viktig at arbeidet for å få til større utjevning fortsetter, hvor også utgiftsutjevningen tas inn for å få en helhetlig vurdering av alle sider ved inntektssystemet for kommunene.

Med hilsen

Dette dokumentet er elektronisk godkjent av

Anne Enger

Åsmund Rådahl
rådgiver

Saksbehandler: Åsmund Rådahl